

## Esitys kirjastopalveluverkosta 1.1.2025 alkaen

Sivistyslautakunta 19.03.2024 § 30

Päätösehdotus	<p>Sivistyslautakunta päättää nimetä kirjaston palveluverkkotyöryhmään seuraavat jäsenet</p> <p>Puheenjohtaja, sivistyslautakunnan edustaja Varapuheenjohtaja, sivistyslautakunnan edustaja Kunnanhallituksen edustaja, Anne Leinonen Sivistysjohtaja, Jussi Silpola Kirjastopalveluiden johtaja, Minna Puntala Kirjaston henkilöstön edustaja Katariina Siironen Pääluottamusmies JUKO, Jukka Lummelahhti Pääluottamusmies, JHL, Minna Hallman</p>
Päätös	<p>Sivistyslautakunta päätti nimetä kirjaston palveluverkkotyöryhmään puheenjohtajaksi ja sivistyslautakunnan edustajaksi Tero Eskosen ja varapuheenjohtajaksi ja sivistyslautakunnan edustajaksi Mikko Sarasen.</p>
Selostus	<p>Laukaan kunnanvaltuusto on hyväksynyt 25.9.2023 talouden tasapainotusohjelman. Tasapainotusohjelmassa on linjattu yhdeksi toimenpiteeksi "Luovutaan kirjastoautosta nykyisen auton elinkaaren päättyessä. Kirjastoverkon ja palvelutason selvitys". Tavoitteeksi on asetettu investointikustannuksista ja toiminnasta saatavat säästöt, ja että kirjastojen määrää ja aukioloaikojen määrää arvioidaan osana vuosittaista talousarviovalmistelua.</p> <p>Laukaan kunnanhallitus on päättänyt 4.3.2024 § 41 perustaa kirjaston palveluverkkotyöryhmän, ja nimennyt siihen edustajansa. Päätös sisältää myös määräyksen sivistyslautakunnalle nimetä omat edustajansa työryhmään.</p> <p>Työryhmään tulee kunnanhallituksen edustajan lisäksi nimetä kaksi sivistyslautakunnan edustajaa, jotka toimivat työryhmän puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana sekä tarvittavat viranhaltijat. Työryhmä voi oman harkintansa mukaan kuulla asiantuntijoita.</p>
Esittelijä	Sivistysjohtaja Jussi Silpola
Valmistelija	Sivistysjohtaja Jussi Silpola, 0400-250743
Liitteet	
Oheismateriaali	

Päätösehdotus	Sivistyslautakunta esittää kunnanhallitukselle, että kirjaston palveluverkko toimii 1.1.2025 alkaen palveluverkkoselvityksen palvelutason heikentämisen mallin mukaisesti.
Päätös	Sivistyslautakunta päätti Petri Valkosen esityksestä yksimielisesti lisäksi, että Leppäveden kirjaston tila-asiaassa kartoitetaan aktiivisesti erilaisia vaihtoehtoja Leppäveden alueelta.
Selostus	<p>Laukaan kunnanvaltuusto on hyväksynyt 25.9.2023 talouden tasapainotusohjelman. Tasapainotusohjelmassa on linjattu yhdeksi toimenpiteeksi "Luovutaan kirjastoautosta nykyisen auton elinkaaren päättyessä. Kirjastoverkon ja palvelutason selvitys". Tavoitteeksi on asetettu investointikustannuksista ja toiminnasta saatavat säästöt, ja että kirjastojen määrää ja aukioloaikojen määrää arvioidaan osana vuosittaista talousarviovalmistelua. Säästötavoite v. 2024-2026 on 75.000 euroa. Vuosille 2025-2026 jaettuna tämä tarkoittaa 32.500 euroa vuodessa.</p> <p>Laukaan kunnanhallitus on päättänyt 4.3.2024 § 41 perustaa kirjaston palveluverkkotyöryhmän, ja nimennyt siihen edustajansa. Päätös sisältää myös määräyksen sivistyslautakunnalle nimetä omat edustajansa työryhmään. Sivistyslautakunta on kokouksessaan 19.3.2024 § 30 nimennyt ryhmään omat edustajansa.</p> <p>Työryhmään on kuulunut seuraavat henkilöt:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Tero Eskonen, puheenjohtaja, sivistyslautakunta</li><li>• Mikko Saranen, sivistyslautakunta</li><li>• Anne Leinonen, kunnanhallitus</li><li>• Jussi Silpola, sihteeri, sivistysjohtaja</li><li>• Minna Puntala, kirjastopalveluiden johtaja</li><li>• Katariina Siironen, kirjaston henkilöstön edustaja</li><li>• Jukka Lummelahti, pääluottamusmies, henkilöstön edustaja</li><li>• Minna Hallman, pääluottamusmies, henkilöstön edustaja</li></ul> <p>Työryhmä on kokoontunut 13.9.2024 mennessä seitsemän kertaa, ja kokouksissaan perehtynyt Laukaan kirjastopalveluiden nykytilaan ja suunnitellut talouden tasapainotusryhmän taloudellisen tavoitteen mukaisia vaihtoehtoratkaisuja kirjastopalveluiden järjestämiseksi tulevina vuosina.</p> <p>Selvityksessä on kartoitettu vaihtoehtoisia malleja kirjastopalveluiden toteuttamiseksi huomioiden talouden tasapainotusohjelma sekä kirjastopalvelun mahdollisimman laadukas järjestäminen kuntalaisille. Selvityksessä on tehty eri vaihtoehtojen vaikutusten arviointi. Kuntalaisille on järjestetty myös mahdollisuus antaa kannanottoja selvityksen luonnoksesta.</p> <p>Eri vaihtoehtojen vaikutuksia on arvioitu kuntaliiton ennakkovaikutusten arviointimallia hyödyntäen. Arvioitavana oli kaiken kaikkiaan neljä eri toimenpidekokonaisuutta, joista jokaisessa lähtökohtana oli kahden henkilötyövuoden</p>

pysyvä vähennys kirjaston henkilöstöön. Vaihtoehdot ovat tiivistetysti esitettynä seuraavat:

1. Palvelutasoa heikennetään ja toimintaa supistetaan eri yksiköissä, mutta palveluverkko säilytetään nykyisen laajuisena niin että minkään yksikön toimintaa ei lakkauteta.
2. Palveluverkkoa karsitaan kirjastoautopalvelun lakkauttamisella
3. Palveluverkkoa karsitaan Leppäveden kirjaston lakkauttamisella
4. Palveluverkkoa karsitaan sekä kirjastoautopalvelun, että Leppäveden kirjastopalvelun lakkauttamisella.

Kuntalais- ja lapsivaikutusten, ympäristövaikutusten, organisaatio- ja henkilöstövaikutusten sekä taloudellisten vaikutusten arvioinnin, kuntalaisten aiheesta tekemien kannanottojen ja eri vaihtoehtojen säästövaikutusten ja palvelun heikentymisen vertailun perusteella, on perusteltua esittää ensimmäistä ratkaisuvaihtoehtoa, jossa karsitaan palvelutasoa mutta palvelurakenne jatkaa ennallaan. Yksiköitä ei lakkauteta. Vaihtoehdossa on huomioitava keskeisenä asiana palveluiden supistaminen suunnitellusti niin, että henkilöstömäärä riittää huolehtimaan tarvittavista tehtävistä, eikä laajan palveluverkon ylläpitäminen kuormita henkilöstöä.

Esitettävässä toimintamallissa Leppäveden lähikirjasto jatkaa toimintaansa toistaiseksi nykyisissä tiloissa, mutta heti kun on mahdollista, tapahtuu siirtyminen Laukaan vuokratien Leppävedelle rakentamiin uusiin tiloihin. Tässä yhteydessä huomioidaan hyvinvointialueen järjestämän neuvolapalvelun toimintaedellytysten jatkuminen myös uusissa tiloissa. Leppäveden lähikirjaston nykyinen kiinteistö myydään. Ajankohtaan, jolloin kirjasto muuttaa uusiin tiloihin, tulee varautua 30.000 euron irtaimistoinvestoinnilla. Tähän ei ole varausta vielä vuoden 2025 talousarviossa.

Esitettävässä toimintamallissa myös kirjastoauto jatkaa toimintaansa supistetulla toimintamallilla niin, että auton kierto vähenee noin puoleen nykyisestä. Investointeihin vuodelle 2025 tehdään 30.000 euron varaus uudemman, parempikuntoisen käytetyn auton hankintaan. Kirjastoauton palvelun kattavuus mitoitetaan niin, että kirjastoauton henkilökunnan on mahdollista työskennellä myös muissa yksiköissä.

Kirjastopalveluiden heikennys toteutetaan seuraavilla toimenpiteillä:

- Palveluaikojen vähentäminen
- Omatoimiajan lisääminen
- Koulu- ja oppilaitosyhteistyötä vähennetään
- Tapahtumatuotanto minimoidaan
- Aineistomäärärahojen taso vähennetään pysyvästi
- Kehittämishankkeisiin osallistumista vähennetään, huomioiden henkilöstön riittävyys hankkeiden toteuttamiseen ja hallintaan
- Sijaisjärjestelyjen sijaan palvelu suljetaan, jos henkilöstö on esim. sairastamisen takia poissa eikä henkilöstömäärä riitä jonkin yksikön auki pitämiseen.
- Loma-aikoina palvelussa toteutetaan sulku, joka koskee myös omatoimiaikoja. Myös omatoimikirjaston pyörittäminen vaatisi henkilöstöä.

Toimintamallin välitön säästövaikutus 64.000 euroa/vuosi on huomioitu jo kirjaston v. 2025 talousarviossa. Samoin kirjastoauton palvelutason puolittaminen 8.500 euroa/vuosi. Näistä kertyy vuosien 2025-2026 aikana käyttötalouteen noin 145.000 euron säästö, joka ylittää talouden tasapainotusohjelmassa asetetun säästötavoitteen 70.000 eurolla.

Lisäksi odotettavissa on kirjaston kiinteistöstä saatava myyntitulo (arvio 240.000 euroa) sekä vanhasta kirjastoautosta saatava myyntitulo (arviolta 10.000 euroa). Näiden toteutuminen edellyttää uuden kiinteistön valmistumista sekä uudemman kirjastoauton hankintaa. Uusiin tiloihin siirtymiseen sekä uudemman kirjastoauton hankintaan tulee varautua vuosien 2025-2026 talousarvion investointiosassa yhteensä 60.000 euron varauksella.

Tässä toimintamallissa toteutuu talouden tasapainottamisen tavoite merkittävästi suunniteltua suurempana. Kuntalaisille pystytään takaamaan kirjastopalvelu lähipalveluna sekä kasvavassa Leppäveden taajamassa, että kirjastoauton myötä myös taajamien ulkopuolella. Mallissa vapautetaan nykyinen Leppäveden kirjaston tontti myyntiin tukemaan Leppäveden taajaman kehittämistä, ja varmistetaan kuntalaisten kannalta tärkeän sivistyspalvelun jatkuminen koko kunnassa tasaisesti. Säästäminen tapahtuu suorasta asiakaspalvelusta, palveluaukioloajoista ja muista kirjaston tähän asti toteuttamista palvelutavoista. Palvelutason laskua pyritään kuitenkin korvaamaan omatoimiaikojen lisäämisellä kaikissa yksiköissä.

Pykälätekstin oheismateriaalina on palveluverkkoselvitys, kirjastoautoselvitys v. 2022, Laukaan kirjaston kehittämisuunnitelma sekä asiakaskysely v. 2024. Lisäksi oheisaineistona on koonti kuntalaispalautteista sekä Leppäveden kyläyhdistyksen adressi tiedoksi sivistyslautakunnalle. Viimeksi mainitut liitteet eivät ole julkisia koska ne sisältävät henkilötietoja.

Esittelijä	Sivistysjohtaja Jussi Silpola
Valmistelija	Sivistysjohtaja Jussi Silpola, 0400-250743
Liitteet	
Oheismateriaali	